

Omaishoidon tuen ohjeet ja kriteerit

Sisältöluettelo

Omaishoidontuki	2
Miten omaishoidon tukea haetaan?	2
Omaishoidontuen myöntäminen	3
Myöntämisperusteet	3
Omaishoidon tuen prosessikuvaus	5
Hoitopalkkioluokat	6
Luokka I	6
Luokka II	6
Erityishoitopalkkio luokka III	6
Omaishoitosopimus sekä hoito- ja palvelusuunnitelma	7
Omaishoitajan hyvinvointi ja terveys	7
Lakisääteiset vapaapäivät	8
Tuki ja palvelu	8
Lomittajapalvelu	9
Jos omaishoito päättyy tai keskeytyy	9
Vertaistukea omaishoitajille	10
Yhteystiedot	11

Omaishoidontuki

Omaishoidolla tarkoitetaan sairaan tai vammaisen henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen avulla.

Omaishoidon tukea ei myönnetä henkilölle, joka tarvitsee apua lähinnä asiointiin kodin ulkopuolella ja kodinhoitoon.

Omaishoidon tuki perustuu lakiin omaishoidon tuesta (937/2005) sekä sosiaali- ja terveyslautakunnan hyväksymiin kriteereihin.

Miten omaishoidon tukea haetaan?

Omaishoidon tukea haetaan kirjallisesti hakemuslomakkeella. Hakemukseen liitetään lääkärintodistus tai muu vastaava nykytilannetta kuvaava todistus (C-todistus, epikriisi, asiantuntijan tekemä kattava selvitys).

Hakemus palautetaan vammaishuoltoon hoidettavan ollessa alle 65-vuotias ja vanhushuoltoon hoidettavan ollessa yli 65-vuotias.

Ole hyvä ja ota yhteys oman kuntasi omaishoidosta vastaavaan henkilöön. Yhteystiedot s.12.

Omaishoidontuen myöntäminen

Omaishoidon tuki on lakisääteinen, mutta määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu. Sosiaali- ja terveyslautakunta on hyväksynyt (27.1.2015 § 17) omaishoidon tuen myöntämisen kaikille, jotka hakevat tukea ja täyttävät omaishoidon kriteerit. Hoitajalla ei ole tukeen subjektiivista oikeutta. Kunta päättää tuen tasosta ja kriteereistä. Vammaispalvelussa talousarviomäärärahat on tarkoitettu alle 65-vuotiaille hoidettaville ja vanhushuollossa yli 65-vuotiaille hoidettaville. Hoidettavan ollessa alle 16-vuotias häntä verrataan muihin saman ikäisiin hoidon sitovuutta arvioitaessa.

Omaishoidon tukea myönnetään aikaisintaan sen kuukauden alusta, jolloin hakemus jätettiin. Jos hakemus on jätetty ajankohtana, jolloin hoidettava ei ole ollut kotona omaishoitajan hoidettavana, siirretään sopimuksen alkamispäivää siihen saakka, että kotona annettava hoito aloitetaan uudelleen.

Omaishoidon tukea voidaan myöntää yhteistoiminta-alueen kunnissa asuville henkilöille, joiden kotikuntana on jokin yhteistoiminta- alueen kunnista.

Myöntämisperusteet

1. Henkilö tarvitsee heikentyneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi hoitoa tai muuta huolenpitoa kotioloissa.
2. Omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö on valmis kantamaan vastuun hoidosta ja huolenpidosta tarvittavien palvelujen avulla.
3. Hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon edellyttämiä vaatimuksia. Omaishoitajan tulee olla täyttänyt 18 vuotta ja hänellä on oltava riittävät psyykkiset ja fyysiset voimat, jotta hän kykenee kantamaan kokonaisvastuun hoidettavasta sekä takaamaan tarkoituksenmukaisen ja laadukkaan hoidon. Omaishoidon tukea ei myönnetä, jos hoitajalle on myönnetty KELA:n korotettu hoitotuki hänen oman hoidontarpeensa vuoksi. Tarvittaessa hoitajan on esitettävä hyväksyttävä lääkärintodistus.
4. Omaishoito on sosiaali- ja terveydenhuollon muiden tarpeellisten palvelujen kanssa riittävää takaamaan hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kotona.

5. Hoidettavan koti on terveydellisten ja muiden olosuhteiden kannalta tarkoituksenmukainen siellä annettavaa hoitoa varten.
6. Tuen myöntämisen arvioidaan olevan hoidettavan edun mukaista.
7. Omaishoidon tukea ei myönnetä henkilöille, joiden avun tarve on ainoastaan asiointissa kodin ulkopuolella sekä kodinhoitotoimissa.

Omaishoidon tuen prosessikuvaus

Hoitopalkkioluokat

Hoitopalkkion määrä tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitettulla palkkakertoimella.

Luokka I, 413,45 € (2021)

- Hoidettava tarvitsee hoitoa, huolenpitoa, ohjausta tai valvontaa useissa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissaan, esim. ruokailussa, lääkehoidossa, siirtymisessä, pukeutumisessa ja riisuutumisessa, wc-asioinnissa ja henkilökohtaisen hygienian hoidossa.
- Hoitotyö sitoo hoitajan suuren osan vuorokaudesta.
- Alempaa hoitopalkkiota voidaan maksaa pyynnöstä (esim. eläkkeeseen vaikuttava tuloraja).

Luokka II, 559,09 € (2021)

- Hoidettava tarvitsee hoitoa, huolenpitoa, ohjausta tai valvontaa useissa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissaan, esim. ruokailussa, lääkehoidossa, siirtymisessä, pukeutumisessa ja riisuutumisessa, wc-asioinnissa ja henkilökohtaisen hygienian hoidossa.
- Hoitotyö sitoo hoitajan suurimman osan vuorokaudesta, säännöllisesti myös yöaikaan.
- Jos hoidettavalla on säännöllinen intervallihoido 14 vuorokautta/kk, palkkio alennetaan luokkaan I.
- Jos hoidettava saa paljon kunnallisia hoito- ja avopalveluja (säännöllinen kotipalvelu, päivätoiminta, henkilökohtainen avustaja, tukihenkilö, yli 60 t/kk), maksetaan palkkio luokan I mukaan
- Alempaa hoitopalkkiota voidaan maksaa pyynnöstä (esim. eläkkeeseen vaikuttava tuloraja).

Erityishoitopalkkio luokka III, 826,90 € (2021)

- Erityishoitopalkkiota voidaan maksaa lyhyemmän ajanjakson, esim. raskaan siirtymävaiheen aikana.
- Hoivatyö edellyttää kokopäiväistä työpanosta ja hoitajan poissaoloa ansiotyöstään.
- Erityishoitopalkkiota ei voida maksaa hoitajalle:
  - jolla on oikeus sairausvakuutuslain (1221/2004) 10. luvun mukaiseen erityishoitotukeen.
  - jolla on oikeus vuorotteluvapaasta annetun lain (1305/2002) 13 §:n mukaiseen vuorotteluvapaakorvaukseen.
  - jolla on eläke, päiväraha, joka opiskelee tai jolla on jokin muu säännöllinen tulo.

Omaishoitosopimus sekä hoito- ja palvelusuunnitelma

Omaishoitosopimus voidaan tehdä toistaiseksi tai erityisistä syistä määräaikaiseksi, sopimusta tarkistetaan tarvittaessa. Sopimus tehdään hoitajan ja kunnan välillä. Omaishoitaja ei ole työsopimuslain tarkoittamassa työsuhteessa kuntaan. Omaishoitajat on tapaturmavakuutettu hoitotyössä.

Omaishoitosopimuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- Hoitopalkkion määrä ja maksamistapa.
- Oikeus vapaapäiviin sekä suunnitelma miten ne käytetään.
- Sopimuksen voimassaolo toistaiseksi tai määräaikaisena.
- Hoitopalkkion maksaminen hoidon keskeytyessä hoitajan tai hoidettavan terveydentilan vuoksi.
- Irtisanomisaika.

Omaishoitosopimukseen liitetään aina hoito- ja palvelusuunnitelma, joka laaditaan kunnan, hoidettavan ja omaishoitajan välillä. Suunnitelman avulla varmistetaan hoidon toteutus siten, että omaishoito yhdessä muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kanssa turvaa hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävät palvelut.

Omaishoitajan hyvinvointi ja terveys

Kunnan on tarvittaessa järjestettävä omaishoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan ja hoitotehtäväänsä tukevia sosiaali- ja terveystarkastuksia.

Sosiaali- ja terveystarkastuksessa tämä on järjestetty siten, että 65 vuotta täyttäneille omaishoitajille tarjotaan terveystarkastus. Omaishoitajat, joilla on mahdollisuus saada terveystarkastuksia muulla tavoin, ohjataan käyttämään ensisijaisesti tätä mahdollisuutta, esim. työelämässä olevien omaishoitajien tulee kääntyä oman työterveyshuollon puoleen.

Lakisääteiset vapaapäivät

- Hoitajalla on oikeus vähintään kolmeen vuorokauden mittaiseen vapaapäivään sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin.
- Oikeus pitää vapaata jää voimaan, vaikka hoidettava saa palvelua kodin ulkopuolella enintään 5-7 t/arkipäivä.
- Hoidettavan oppivelvollisuus ei vähennä omaishoitajan oikeutta vapaapäiviin.
- Omaishoidon tuen hoito- ja palvelusuunnitelmassa sovitaan siitä, miten vapaapäivät järjestetään. Vapaan järjestämisessä huomioidaan hoitajan toiveet sekä kunnan mahdollisuudet vapaan järjestämiseen.
- Hoitajan vapaapäivät suositellaan pidettäväksi kuukausittain, mutta niitä voidaan käyttää myös jälkeinpäin saman kalenterivuoden aikana. Joulukuun vapaapäivät on käytettävä viimeistään joulukuun aikana.
- Lakisääteisten vapaapäivien aikana annetusta hoidosta peritään asiakasmaksulain 6 b §:n mukainen hoitomaksu.

Tuki ja palvelu

Omaishoitajan vapaan aikana hoidettava tarvitsee jonkun muun kuin omaishoitajan antamaa hoitoa ja huolenpitoa. Hoidettavan hoito voidaan järjestää usealla eri tavalla ja siitä päätetään aina yksilöllisesti.

Hoidettavan hoito voidaan järjestää vanhushuollossa päivätoiminnan, lomittajapalvelun tai intervallihoidon avulla. Omaishoidon palvelusetelillä järjestettäviä palveluja ovat sijaisapu kotona tai intervallihoido.

Hoidettavan hoito voidaan järjestää vammaishuollossa päivätoiminnan, lomittajapalvelun, lyhytaikaishoidon tai intervallihoidon avulla.

Lomittajapalvelu

Sosiaali- ja terveystieteiden virasto otti tämän palvelun käyttöön omaishoidossa 1.10.2011 alkaen. Tämän järjestelyn tarkoitus on tukea omaishoitajan edellytyksiä jaksaa työssään parantamalla mahdollisuuksia käyttää lakisääteiset 3 vapaapäivää kuukaudessa.

Lomittajapalvelu tarkoittaa, että tehtävään soveltuva perheenjäsen tai perheen tuttava hoitaa hoidettavaa (vähintään 8 t/vrk) omaishoitajan pitäessä 3 päivän kuukausittaisen vapaansa. Lomittaja on tehnyt sopimuksen sosiaali- ja terveystieteiden viraston kanssa ja saa palkkion tehtävästään. Lakisääteisten vapaapäivien aikana annetusta hoidosta peritään asiakasmaksulain 6 b §:n mukainen hoitomaksu. Hoidettavan maksu on 11,40 €/päivä (2018).

Jos omaishoito päättyy tai keskeytyy

Sopimuksen irtisanomisaika on kunnan puolelta kaksi kuukautta ja hoitajan puolelta yksi kuukausi. Irtisanomisajasta huolimatta sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoidosta tulee tarpeeton hoidettavan terveydentilan muutosten takia (esim. hoidettavan siirtyessä toiseen hoitomuotoon). Sopimus voidaan irtisanoa välittömästi, jos hoito ei ole hoidettavan edun mukaista tai jos se vaarantaa hoidettavan terveyden ja turvallisuuden. Sosiaali- ja terveystieteiden viraston puolelta sopimus irtisanotaan aina kirjallisesti. Jos hoito keskeytyy hoidettavan terveydentilasta johtuvasta syystä tilapäisesti, keskeytyy hoitopalkkion maksaminen kuukauden kuluttua. Jos hoito keskeytyy hoitajan terveydentilan vuoksi, maksetaan hoitopalkkiota 7 karenssipäivän ajan. Omaishoitaja sitoutuu ilmoittamaan hoitopalkkioon vaikuttavista muutoksista. Sosiaali- ja terveystieteiden virasto perii virheellisin perustein maksetut hoitopalkkiot takaisin.

Vertaistukea omaishoitajille

KELA

- Omaishoitajien kuntoutuskurssit
- www.kela.fi

Omaishoitajaliitto ry

- <https://omaishoitajat.fi/>
- Omaishoitajien lomat
- Facebook ryhmä
- Pietarsaaren Omaishoitajat ja Läheiset ry

Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry

-Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry järjestää tuettuja lomia STEA:n (ent. RAY) tuella lomakohteissa ympäri Suomea vuoden jokaisen viikon aikana.

- <http://www.mtlh.fi/>

Yhteystiedot

Sosiaali- ja terveystieteiden osasto puh.06 786 1111

Vanhushuollon omaishoidontuki, hoidettava 65+ vuotta

Pietarsaari, Pedersöre

06-786 2645 (puh.aika klo 8-9 ma, ke, to)

Luoto, Uusikaarlepyy

06-786 2570 (puh.aika klo 8-9 ma, ke, to)

Käyntiosoite: Seniorikeskus

Runeberginkatu 9, 68600 Pietarsaari

Postiosoite: Pietarsaaren kaupunki, Sosiaali- ja terveystieteiden osasto

Vanhushuolto, omaishoidontuki

PL 111, 68601 Pietarsaari

Vammaishuollon omaishoidontuki, hoidettava alle 65v

Lapset ja nuoret 0-18v

Pietarsaari, Luoto, Pedersöre, Uusikaarlepyy

050 3740781

Aikuiset 18-65v

Pietarsaari, Luoto, Pedersöre, Uusikaarlepyy

050 5233432

Käyntiosoite: Sosiaalitoimisto

Strengberginkatu 1

Postiosoite: Pietarsaaren kaupunki, Sosiaali- ja terveystieteiden osasto

Vammaishuolto, omaishoidontuki

PL 111, 68601 Pietarsaari